Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2024, sp. zn. 11 Tdo 488/2024, ECLI:CZ:NS:2024:11.TDO.488.2024.1

Číslo: 43/2026

Právní věta:

Za dům ve smyslu § 208 odst. 2 tr. zákoníku lze považovat i mobilní dům (tzv. mobilheim), který oprávněná osoba užívá bez ohledu na kolaudační rozhodnutí.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 27.06.2024

Spisová značka: 11 Tdo 488/2024

Číslo rozhodnutí: 43

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Neoprávněný zásah do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru

Předpisy: § 208 odst. 2 tr. zákoníku

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání nejvyššího státního zástupce částečně zrušil rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 13. 2. 2024, sp. zn. 13 To 21/2024, a to jednak ve výroku, jímž byl podle § 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 tr. ř. toliko ve výroku o trestu zrušen rozsudek Okresního soudu v Kladně ze dne 2. 11. 2023, sp. zn. 26 T 45/2023, a dále ve výroku, jímž bylo podle § 259 odst. 3 tr. ř. za podmínek § 46 odst. 1 tr. zákoníku rozhodnuto o upuštění od potrestání obviněné S. H. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. Krajskému soudu v Praze přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Současně odmítl dovolání obviněné S. H.

I.
Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Okresního soudu v Kladně ze dne 2. 11. 2023, sp. zn. 26 T 45/2023, byla obviněná S. H. (dále též jen „obviněná“ či „dovolatelka“) uznána vinnou přečiny neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 208 odst. 2 tr. zákoníku a útisku podle § 177 odst. 1 tr. zákoníku. Za toto jednání byla obviněná odsouzena podle § 208 odst. 2 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání deseti měsíců, jehož výkon jí byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání dvaceti šesti měsíců. Zároveň jí byla podle § 82 odst. 3 tr. zákoníku uložena přiměřená povinnost odčinit

podle svých sil nemajetkovou újmu, kterou trestným činem způsobila poškozené D. H. (dále též jen „poškozená“). Podle § 82 odst. 3 tr. zákoníku za použití § 48 odst. 4 písm. f) tr. zákoníku bylo obviněné uloženo rovněž přiměřené omezení zdržet se neoprávněného zásahu do užívacích práv poškozené ve vztahu k jejímu obydlí, spočívající v neprodleném obnovení dodávky elektrického proudu přímým vedením do mobilheimu poškozené v rozsahu a kvalitě jako před okamžikem odpojení přívodu elektřiny, k němuž došlo dne 14. 2. 2022. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. dále okresní soud rozhodl tak, že obviněnou zavázal zaplatit poškozené na náhradě nemajetkové újmy částku ve výši 60.000 Kč, a to včetně úroku z prodlení ve výši 15 % ročně ode dne 19. 3. 2023.

2. Výše citovaný rozsudek soudu prvního stupně byl v zákonné lhůtě napaden odvoláním obviněné S. H., a to v celém jeho rozsahu. Krajský soud v Praze o tomto odvolání rozhodl rozsudkem ze dne 13. 2. 2024, sp. zn. 13 To 21/2024, a to tak, že napadené rozhodnutí podle § 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 tr. ř. zrušil toliko ve výroku o trestu. Podle § 259 odst. 3 tr. ř. poté krajský soud nově rozhodl tak, že při nezměněném výroku o vině a výroku o náhradě nemajetkové újmy podle § 46 odst. 1 tr. zákoníku rozhodl o upuštění od potrestání obviněné.

3. Podle skutkových zjištění Okresního soudu v Kladně se obviněná předmětné trestné činnosti dopustila tím, že:

v době od 14. 2. 2022 do 10. 2. 2023 v obci XY, okres XY, v ulici XY č. p. XY, ve snaze docílit odstěhování své matky, poškozené D. H., z pozemků parc. č. XY a parc. č. XY v katastrálním území XY, v ul. XY č. p. XY, případně dosáhnout od poškozené plateb souvisejících s užíváním obydlí poškozené ve výši, na niž obviněná neměla nárok, nechala odpojit dodávku elektrické energie do mobilheimu, který je ve vlastnictví poškozené a je umístěn v prostoru zahrady na pozemku obviněné, kterýžto mobilheim je poškozená na základě smluvního ujednání s obviněnou na jejím pozemku oprávněna doživotně užívat bezplatně na základě čestného prohlášení uzavřeného mezi obviněnou a poškozenou dne 3. 7. 2014, a v důsledku tohoto jednání obviněné nemůže poškozená plnohodnotně užívat svůj mobilheim k účelu, pro nějž je na pozemku obviněné s jejím vědomím a dlouhodobě fakticky vyjadřovaným souhlasem umístěn, tedy za účelem trvalého bydlení poškozené, jež má takto znemožněno mj. svícení, topení, použití domácích spotřebičů a drobné elektroniky a ohřev teplé vody, to vše i přes uložení povinnosti strpět odběr elektrického proudu v rozsahu jako před uvedeným zásahem na základě usnesení Okresního soudu v Kladně o návrhu na uložení předběžného opatření ze dne 17. 6. 2022, sp. zn. 11 C 19/2022, které bylo potvrzeno Krajským soudem v Praze usnesením ze dne 31. 8. 2022, sp. zn. 22 Co 196/2022.

II.
Jednotlivá dovolání a vyjádření k nim

4. Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 13. 2. 2024, sp. zn. 13 To 21/2024, ve spojení s rozsudkem Okresního soudu v Kladně ze dne 2. 11. 2023, sp. zn. 26 T 45/2023, napadla obviněná S. H. prostřednictvím svého obhájce dovoláním, přičemž tak učinila v celém jejich rozsahu. V rámci odůvodnění svého mimořádného opravného prostředku obviněná odkázala na dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., neboť podle jejího názoru napadená rozhodnutí spočívají na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení.

5. V odůvodnění svého mimořádného opravného prostředku obviněná namítla, že oba soudy nižších stupňů stran naplnění znaků přečinu podle § 208 odst. 2 tr. zákoníku nehodnotily oprávněnost poškozené užívat mobilheim umístěný na pozemku obviněné k trvalému bydlení. Soudy nižších stupňů totiž nezohlednily skutečnost, že poškozená nebyla a není oprávněna užívat mobilheim k trvalému bydlení, nýbrž pouze jako letní kuchyni, jelikož k tomuto účelu byl mobilheim zkolaudován. K danému obviněná poukazuje na skutečnost, že v rámci samostatného řízení u stavebního úřadu bylo dne 23. 4. 2024 dovozeno, že stavba mobilheimu sice může zůstat na pozemku parc. č. XY v k. ú.

XY a tento může být užíván jako stavba doplňková k rodinnému domu obviněné, avšak pouze jako letní kuchyně, přičemž stavební úřad neprodleně vydá poškozené zákaz užívání stavby mobilheimu k trvalému bydlení. V této souvislosti obviněná podotýká, že takovýto právní stav ohledně mobilhiemu trvá již od jeho umístění na jejím pozemku, tedy i po celou dobu trvání tohoto trestního řízení. Pouze ze samotné dodávky elektrické energie pak podle obviněné nelze dovozovat trvalost bydlení, když k takovému účelu ani nebyl daný objekt zkolaudován, mobilheim není odkanalizovaný a nemá přívod vody, tedy jeho užívání k trvalému bydlení je pouze a jen rozhodnutím poškozené, které však nemá oporu v žádné smlouvě či předpisu, přičemž je naopak v příkrém rozporu se závěry stavebního úřadu.

6. Podle obviněné je tedy nepochybné, že z její strany nemohlo dojít k porušení práva poškozené uspokojovat její trvalé bytové potřeby, neboť poškozené takové právo vůči mobilheimu nesvědčí a svědčit nemůže. Naopak do práva poškozené užívat mobilheim jako letní kuchyni přitom obviněná podle svého tvrzení nikterak nezasáhla. Fakticky se tak poškozená podle obviněné užíváním mobilheimu dostává do pozice tzv. squattera, kdy sice má oprávnění umístit mobilheim na pozemku obviněné, ale nikoliv k trvalému bydlení. Užívá-li jej poškozená k trvalému bydlení, činí tak v rozporu s povoleným účelem jeho užívání a takovému jednání nemůže být poskytována právní ochrana.

7. Obviněná dále ve svém dovolání upozornila, že z její strany již došlo k obnovení dodávek elektrické energie podle původně sjednaných podmínek, čímž splnila povinnosti uložené jí usnesením Okresního soudu v Kladně o návrhu na uložení předběžného opatření ze dne 17. 6. 2022, sp. zn. 11 C 19/2022.

8. Podle obviněné je tak s ohledem na výše uvedené nepochybné, že se nemohla dopustit přečinu neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 208 odst. 2 tr. zákoníku a k tomuto akcesorického přečinu útisku § 177 odst. 1 tr. zákoníku, neboť pokud poškozené nesvědčí právo užívat mobilheim k trvalému bydlení, přičemž její způsob užívání mobilheimu je zjevně toliko její jednostrannou modifikací účelu jeho užívání, nemohla obviněná ani takové právo poškozené porušit, a to obzvláště z trestněprávního hlediska.

9. Závěrem svého dovolání proto obviněná navrhla, aby Nejvyšší soud zrušil napadené rozhodnutí Krajského soudu v Praze, jakož i jemu předcházející rozhodnutí soudu prvního stupně, a následně sám rozhodl tak, že ji zprostí podané obžaloby z důvodu uvedeného v § 226 písm. b) tr. ř. Pokud by Nejvyšší soud dospěl k závěru, že nejsou splněny podmínky pro uvedený postup, pak obviněná alternativně navrhla, aby po zrušení rozhodnutí soudů nižších stupňů Nejvyšší soud věc vrátil soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí.

10. Proti shora označenému rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 13. 2. 2024, sp. zn. 13 To 21/2024, v rozsahu, v němž soud odvolací upustil od potrestání obviněné, podal v neprospěch jmenované obviněné dovolání rovněž nejvyšší státní zástupce. Učinil tak s odkazem na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. j) tr. ř., jelikož podle jeho mínění bylo odvolacím soudem rozhodnuto o upuštění od potrestání, aniž byly splněny podmínky stanovené zákonem pro takový postup.

V bodech 11 až 15 byla popsána dovolací argumentace nejvyššího státního zástupce.

16. V závěru podaného dovolání nejvyšší státní zástupce navrhuje, aby Nejvyšší soud rozhodl tak, že podle § 265k odst. 1, odst. 2 tr. ř. za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 tr. ř. zruší napadený rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 13. 2. 2024, sp. zn. 13 To 21/2024, ve výroku o upuštění od potrestání obviněné a věc vrátí soudu druhého stupně k novému projednání a rozhodnutí ve smyslu § 265l odst. 1 tr. ř. Pro případ jiného rozhodnutí než navrhovaným způsobem vyjádřil dovolatel svůj souhlas s projednáním věci v neveřejném zasedání podle § 265r odst. 1 písm. c) tr. ř.

17. Obviněná se prostřednictvím svého obhájce i přes řádně zaslané dovolání nejvyššího státního zástupce k jeho obsahu nikterak věcně nevyjádřila.

18. Naopak k podanému dovolání obviněné S. H. následně zaslala své písemné stanovisko ze dne 3. 6. 2024, sp. zn. 1 NZO 346/2024-7, státní zástupkyně činná u Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupkyně"), která ve svém vyjádření uvádí, že námitkám obviněné nelze přisvědčit. Nalézací soud totiž podle státní zástupkyně správně dospěl k závěru, že mobilheim, jehož je poškozená oprávněnou uživatelkou, této dlouhodobě slouží jako prostředek k uspokojování potřeby bydlení, a proto požívá ochrany trestního zákoníku před zásahem, jakého se dopustila obviněná. Pokud jde o to, že mobilheim aktuálně nesplňuje podmínky pro trvalé bydlení z hlediska stavebních předpisů, nemá to na tento závěr vliv, pokud je ze stavebně technického hlediska možno stavbu k bydlení fakticky užívat. Mobilheim poškozené takovou stavbou podle státní zástupkyně je, jelikož jej poškozená fakticky ve skromných podmínkách k trvalému bydlení užívala. Pokud za této situace obviněná označuje poškozenou za squattera, jedná se podle státní zástupkyně o přirovnání nepřiléhavé a s ohledem na všechny okolnosti případu i velmi nevhodné.

19. Soudy obou nižších stupňů tak podle státní zástupkyně nepřehlédly skutečnost, že poškozená nebyla a ani není oprávněna užívat mobilheim k trvalému bydlení, jak namítá obviněná, ale shodně dospěly k závěru, že mobilheim reálně k takovému účelu sloužil, a to zpočátku nejen s vědomím, ale i se souhlasem obviněné, a protože za splnění dalších zákonných podmínek by k takovému bydlení způsobilý byl, požívá jeho užívání stejné ochrany, jako kdyby tyto podmínky již splňoval. Na tom nic nemění skutečnost, že stavební úřad je oprávněn užívání mobilheimu k takovému účelu pro nedodržení zákonných podmínek zakázat, jelikož takový zákaz ze strany stavebního úřadu v období, pro které byla obviněná odsouzena, vysloven nebyl.

20. Státní zástupkyně tedy v závěru svého vyjádření shrnula, že dovolání obviněné S. H. považuje za zjevně neopodstatněné, pročež navrhla, aby Nejvyšší soud v neveřejném zasedání, k jehož konání může přistoupit podle § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř., dovolání obviněné odmítl podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř.

21. Vyjádření státní zástupkyně k dovolání obviněné S. H. bylo následně Nejvyšším soudem zasláno obhájci jmenované obviněné k její případné replice, která však do okamžiku zahájení neveřejného zasedání o podaných dovoláních nebyla tomuto soudu předložena.

22. K dovolání obviněné S. H., jakožto i k dovolání nejvyššího státního zástupce se prostřednictvím svého právního zástupce vyjádřila rovněž poškozená D. H. s tím, že se s dovoláním nejvyššího státního zástupce v plném rozsahu ztotožňuje. Rovněž podle poškozené totiž nebyly naplněny zákonné podmínky k tomu, aby bylo možné upustit od potrestání obviněné, neboť tato spáchání přečinů nelitovala, neprojevila účinnou snahu po nápravě a podle poškozené nelze ani důvodně očekávat, že projednání věci postačilo k nápravě její osoby. K opětovnému a trvalému připojení jejího mobilheimu k dodávkám elektrické energie obviněnou pak podle poškozené nedošlo v důsledku toho, že by si obviněná uvědomila důsledky svého jednání a protiprávní stav napravila. Podle poškozené se totiž jedná pouze o výsledek její dlouhodobé snahy směřující k obnovení přístupu k využití elektrické energie a řady soudních řízení. Obviněná se jí nikdy za své jednání neomluvila, pročež se poškozená domnívá, že není reálné, že by jí obviněná dobrovolně zaplatila náhradu nemajetkové újmy a nadto jsou dodávky elektrické energie ze strany obviněné opakovaně účelově přerušovány jejím vypnutím. Z těchto důvodů podle poškozené výroky, jimiž byly okresním soudem obviněné uloženy trest a omezení, představují významný nástroj k tomu, aby se poškozená konečně dočkala reálné ochrany svých zákonných práv.

23. K dovolání obviněné se pak poškozená vyjádřila tak, že jej považuje za nedůvodné. Tvrzení obviněné o obnovení připojení mobilheimu k elektřině, jakožto i o absenci připojení mobilheimu ke

kanalizaci a přívodu vody, není pro otázku trestnosti jejího jednání jakkoli relevantní. Pokud jde o údajný zákaz užívání mobilheimu k trvalému bydlení, tak podle poškozené konečné pravomocné rozhodnutí ukládající takovýto zákaz dosud vydáno nebylo. Právo poškozené na užívání mobilheimu k trvalému bydlení bylo naopak potvrzeno nejen v tomto trestním řízení, ale rovněž v řadě řízení civilních, která ostatně okresní soud při svém rozhodování zohlednil. Závěrem svého vyjádření tak poškozená navrhla, aby Nejvyšší soud vyhověl petitu dovolání nejvyššího státního zástupce a dovolání obviněné odmítl jako zjevně neopodstatněné.

III.
Přípustnost dovolání

24. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) nejprve zjišťoval, zda jsou obě dovolání přípustná a zda vyhovují všem relevantním ustanovením trestního řádu, tedy zda byla podána v souladu s § 265a odst. 1, odst. 2 tr. ř., zda byla podána v zákonné dvouměsíční lhůtě a na příslušném místě v souladu s § 265e odst. 1, odst. 3 tr. ř., jakož i oprávněnými osobami ve smyslu § 265d odst. 1 písm. a), c), odst. 2 tr. ř. Dále zkoumal, zda učiněná podání splňují obligatorní obsahové náležitosti upravené v § 265f tr. ř.

25. Po prostudování podaných dovolání Nejvyšší soud shledal, že obviněná i nejvyšší státní zástupce všechna výše uvedená ustanovení trestního řádu respektovali, pročež předmětná dovolání vyhodnotil jako přípustná a vyhovující relevantním ustanovením trestního řádu, tzn. že nebyly shledány žádné skutečnosti bránící jejich věcnému projednání.

IV.
Důvodnost dovolání

26. Vzhledem k tomu, že dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v ustanovení § 265b tr. ř., musel Nejvyšší soud dále posoudit otázku, zda lze nejvyšším státním zástupcem a obviněnou uplatněné dovolací důvody považovat za některý z důvodů uvedených v citovaných ustanoveních zákona, jejichž existence je zároveň podmínkou provedení přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem.

27. Dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., na který ve svém dovolání výslovně odkázala obviněná, je dán tehdy, jestliže dovoláním napadená rozhodnutí spočívají na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. V jeho mezích lze namítat, že skutek tak, jak byl soudem zjištěn, byl nesprávně právně kvalifikován jako trestný čin, ačkoliv o trestný čin nejde nebo jde o jiný trestný čin, než kterým byl obviněný uznán vinným. Skutečnosti, které lze podřadit pod uvedený dovolací důvod, jsou již zcela jednoznačně uvedeny v konstantní judikatuře Nejvyššího soudu (např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 9. 2017, sp. zn. 11 Tdo 661/2017, ze dne 29. 3. 2017, sp. zn. 5 Tdo 104/2017, ze dne 9. 11. 2016, sp. zn. 4 Tdo 1258/2016) a Ústavního soudu (např. usnesení Ústavního soudu ze dne 1. 9. 2004, sp. zn. II. ÚS 279/03, ze dne 15. 4. 2004, sp. zn. IV. ÚS 449/03, ze dne 27. 5. 2004, sp. zn. IV. ÚS 73/03).

28. Na základě tohoto dovolacího důvodu však Nejvyšší soud zásadně nepřezkoumává a nehodnotí správnost a úplnost zjištěného skutkového stavu, ani neprověřuje úplnost provedeného dokazování a správnost hodnocení důkazů ve smyslu § 2 odst. 5 a 6 tr. ř. (viz usnesení Ústavního soudu ze dne 15. 4. 2004, sp. zn. IV. ÚS 449/03). Proto je třeba situace, na které dopadá ustanovení § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., odlišovat od případů, kdy je napadené rozhodnutí založeno na nesprávných skutkových zjištěních. Jak bylo deklarováno mimo jiné i v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 3. 2019, sp. zn. 11 Tdo 74/2019, dovolací soud je vždy povinen vycházet ze skutkového stavu tak, jak byl zjištěn v průběhu trestního stíhání a jak je i vyjádřen zejména ve výrokové části odsuzujícího rozsudku, přičemž jeho povinností je zjistit, zda soudy nižších stupňů provedené právní posouzení skutku je s ohledem na zjištěný skutkový stav v souladu se způsobem jednání, který je vyjádřen v

příslušné skutkové podstatě předmětného trestného činu.

29. V případě dovolání opírajícího se o dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. tedy zákon vyžaduje, aby podstatu výhrad a obsah dovolatelem uplatněných dovolacích námitek tvořilo tvrzení, že soudy nižších stupňů zjištěný skutkový stav věci, jenž je popsán v jejich rozhodnutí, není takovým trestným činem, za který jej soudy pokládaly, neboť jimi učiněná skutková zjištění nevyjadřují naplnění všech zákonných znaků skutkové podstaty trestného činu, jenž byl dovolateli přisouzen. S poukazem na tento dovolací důvod tak lze namítnout, že dotčený skutek buď vykazuje znaky jiného trestného činu, anebo není vůbec žádným trestným činem. K této problematice srov. též usnesení velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2006, sp. zn. 15 Tdo 574/2006, jakož i rozhodnutí Nejvyššího soudu uveřejněné pod č. 36/2004 Sb. rozh. tr.

30. Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. j) tr. ř. uplatněný nejvyšším státním zástupcem v jím podaném dovolání je pak dán v případech, kdy bylo rozhodnuto o upuštění od potrestání nebo o upuštění od potrestání s dohledem, aniž byly splněny podmínky stanovené zákonem pro takový postup. Tento dovolací důvod proto nedopadá na případy, kdy takto rozhodnuto nebylo, avšak obviněný se upuštění od některé formy potrestání domáhá s představou, že takové zákonné podmínky naplněny byly a upuštění mělo být aplikováno.

31. Nejvyšší soud nadto i při respektování shora uvedeného interpretuje a aplikuje podmínky připuštění dovolání tak, aby dodržel maximy práva na spravedlivý proces vymezené Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod a Listinou základních práv a svobod. Je proto povinen v rámci dovolání posoudit, zda nebyla v předchozích fázích řízení porušena základní práva obviněné, včetně jejího práva na spravedlivý proces (k tomu srov. stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 4. 3. 2014, sp. zn. Pl. ÚS-st. 38/14).

V.
K meritu věci

32. Nejvyšší soud v duchu výše citované judikatury Nejvyššího i Ústavního soudu zkoumal, zda dovolání obviněné S. H. a nejvyššího státního zástupce splňují kritéria jimi uplatněných dovolacích důvodů, načež po prostudování připojeného spisového materiálu dospěl k závěru, že obviněná ve svém dovolání vznesla námitky, jež jsou sice formálně podřaditelné pod jí uplatněný dovolací důvod či některý z výslovně neuplatněných, avšak zákonem vymezených dovolacích důvodů, nicméně tyto Nejvyšší soud vyhodnotil jako zjevně neopodstatněné. Naproti tomu po přezkumu dovolání nejvyššího státního zástupce dospěl Nejvyšší soud k závěru, že jím podaný mimořádný opravný prostředek je důvodný a jím vznesené dovolací námitky uplatněnému dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. j) tr. ř. zcela odpovídají.

V.1
K dovolacím námitkám obviněné

33. Obviněná ve svém dovolání s odkazem na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. namítla zejména tu skutečnost, že mobilheim poškozené umístěný na jejím pozemku nebyl zkolaudován za účelem trvalého bydlení. Poškozená jej tedy podle obviněné nemohla oprávněně využívat k zajištění svých bytových potřeb a takové využití mobilheimu má být stavebním úřadem do budoucna zakázáno, pročež tento objekt nelze zahrnout pod pojmy dům, byt nebo nebytový prostor ve smyslu § 208 odst. 2 tr. zákoníku a jeho užívání v rozporu s předpisy správního práva nelze poskytnout ochranu prostředky práva trestního. Nad rámec toho pak obviněná rovněž namítla, že mobilheim jako takový není odkanalizovaný, připojený k vodě, bydlení poškozené v mobilheimu nemá oporu v žádné smlouvě, přičemž v současné době již bylo ze strany obviněné obnoveno připojení mobilheimu poškozené k dodávkám elektrické energie.

34. Úvodem je namístě připomenout, že přečinu neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru se podle § 208 odst. 1 tr. zákoníku dopustí ten, kdo protiprávně obsadí nebo užívá dům, byt nebo nebytový prostor jiného, pročež bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem. Podle odst. 2 téhož ustanovení bude stejně potrestán i ten, kdo oprávněné osobě v užívání domu, bytu nebo nebytového prostoru neoprávněně brání.

35. Oprávněnou osobou ve smyslu ustanovení § 208 odst. 2 tr. zákoníku je především vlastník domu, bytu nebo nebytového prostoru, pokud je zároveň jeho uživatelem. Dále může být oprávněnou osobou např. nájemce nebo podnájemce domu, bytu nebo nebytového prostoru užívající takový prostor na základě platné smlouvy o nájmu nebo podnájmu domu, bytu nebo nebytového prostoru. Neoprávněným bráněním se pak rozumí jakýkoli neoprávněný zásah do práva oprávněné osoby, který znemožňuje nebo podstatně ztěžuje určitý dům, byt nebo nebytový prostor řádně a obvyklým způsobem užívat. Jde např. o znemožňování vstupu do domu, bytu či nebytového prostoru výměnou zámků, jakékoliv neoprávněné a podstatné rušení výkonu užívacího práva oprávněné osoby jako je znemožnění přístupu do domu, bytu či nebytového prostoru uzamčením nebo jiným uzavřením např. i za pomoci ostrahy bezpečnostní agenturou, dále takové zásahy do užívacího práva nebo přímo do nemovitosti, které znemožňují nebo podstatně narušují výkon užívacího práva, např. svévolné přerušení dodávky elektrického proudu, plynu nebo vody, odstranění dveří, oken, střechy, stropů, odbourání zdí apod. (k tomu srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu uveřejněné pod č. 8/1999 Sb. rozh. tr.).

36. Dovolatelka argumentaci uplatněnou v jí podaném dovolání zaměřila na otázku, zda mobilheim (mobilní dům), jenž není zkolaudován za účelem bydlení a slouží jako doplňková stavba k stavbě hlavní, může být předmětem útoku trestného činu neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 208 odst. 2 tr. zákoníku. Obviněná naopak nikterak věcně nebrojí proti závěrům soudu prvního stupně stran naplnění znaků skutkové podstaty přečinu útisku podle § 177 odst. 1 tr. zákoníku jejím jednáním, s nimiž se v plné míře ztotožnil rovněž soud odvolací. V souvislosti s uplatněnou dovolací argumentací obviněné je pak třeba zdůraznit, že obviněná veškeré své námitky uplatnila již v předchozích stadiích trestního řízení, přičemž se s nimi oba soudy nižších stupňů již řádně vypořádaly.

37. Nejprve je třeba uvést, že obviněná ve svém dovolání nikterak věcně nerozporuje žádné z rozhodných skutkových zjištění učiněných soudem prvního stupně, tedy zejména to, že poškozená měla na základě smluvního ujednání obsaženého v listině označené jako „Čestné prohlášení“ ze dne 3. 7. 2014 právo doživotně užívat mobilheim umístěný na pozemku obviněné, jakožto objekt podle předmětné listiny „v současné době“ sloužící jako letní kuchyně. Pokud pak obviněná ve svém dovolání neurčitě a bez bližšího odůvodnění pro zdůraznění své argumentace uvádí, že poškozené nesvědčí právo užívat mobilheim k trvalému bydlení na základě jakékoli smlouvy, zcela zjevně tím pouze zdůrazňuje, že výše uvedené „Čestné prohlášení“ výslovně nespecifikovalo konkrétní způsob budoucího využití mobilheimu. Právo poškozené doživotně užívat mobilheim umístěný na pozemku obviněné bylo ovšem obhajobou označeno jako nesporná skutečnost již v řízení před soudem prvního stupně, pročež s ohledem na to, že státní zástupce za nesporné označil veškeré skutečnosti uvedené v obžalobě, okresní soud podle § 206d tr. ř. upustil od dokazování této skutečnosti.

38. Okresní soud v Kladně přitom listinu označenou jako „Čestné prohlášení“ považoval ve shodě s dřívějšími závěry civilních soudů za smlouvu o výpůjčce uzavřenou podle § 2193 až § 2200 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Jelikož se v této listině uvádí, že objekt je „v současné době“ užíván jako letní kuchyně, dospěl okresní soud k závěru, že již při jejím podpisu byl dán záměr objekt přestavět tak, aby mohl sloužit k trvalému bydlení. Způsobilost mobilheimu k trvalému bydlení po jistých úpravách (zejména zateplení a vybavení topením) pak byla prokázána manuálem výrobce a potvrzením společnosti EURO-MOBILNÍ DOMY, s. r. o. ze dne 30. 6. 2014. Potřebné úpravy mobilheimu umožňující poškozené v něm trvale bydlet pak byly částečně

realizovány, a to s vědomím obviněné a za pomoci jejího partnera. Skutečnost, že obviněná s poškozenou v souladu s „Čestným prohlášením“ uzavřely smlouvu o výpůjčce, kterážto měla zajistit poškozené možnost trvalého bydlení v mobilheimu na pozemku obviněné, byla prokázána rovněž na základě zjištění, že ještě před uzavřením smlouvy o výpůjčce byla dne 26. 9. 2013 mezi obviněnou a poškozenou uzavřena písemná dohoda, podle které poškozená obviněné odpustí dluh ve výši 19.000 Kč, pročež obviněná nadále umožní poškozené jednak přístup k užívání elektrické energie a vody do jejího mobilního domu a jednak přístup k tomuto mobilnímu domu s tím, že poškozená bude hradit měsíční zálohy za vodu a elektřinu. Následně se poškozená s obviněnou rovněž dohodly na tom, že vymezí hranici pozemku k výhradnímu užívání poškozenou od přístupové cesty po venkovní WC. Poškozená následně skutečně v objektu mobilheimu po dobu cca 7 let před obdobím od 14. 2. 2022 do 10. 2. 2023 trvale bydlela, přičemž sama obviněná se po naprostou většinu této doby nikterak nesnažila o její vystěhování a poškozená jí na základě vypracovaných rozpisů platila zálohy na elektrickou energii, což ostatně obviněná ve svém dovolání (stejně jako v řízení před soudem prvního stupně) nerozporuje. Obviněná nadto poškozené před zhoršením jejich vzájemných vztahů umožňovala po určité období částečně využívat k osobní potřebě rovněž hygienická zařízení ve svém domě, načež se až v prosinci 2021 pokusila dosáhnout změny jejich právního vztahu tím, že poškozené předložila k podpisu návrh nájemní smlouvy na dobu určitou jen do 28. 2. 2022.

39. Z provedeného dokazování tedy vyplynulo, že po stavebních úpravách lze mobilheim podle jeho výrobce užívat celoročně, přičemž obviněná již nejpozději od roku 2014 souhlasila s tím, že předmětný mobilheim bude upraven tak, aby splňoval požadavky na celoroční bydlení, jakož i s tím, že v něm poškozená bude bydlet ještě předtím, než k tomu dojde, což se reálně po řadu let dělo. Nejvyšší soud se tedy stejně jako soud odvolací s ohledem na výše uvedené plně ztotožňuje se závěrem okresního soudu, podle kterého je poškozená oprávněnou uživatelkou mobilheimu umístěného na pozemku obviněné, přičemž tento poškozené dlouhodobě slouží jako prostředek k uspokojování jejích bytových potřeb, v důsledku čehož požívá ochrany trestního zákoníku před neoprávněným zásahem, jakého se dopustila obviněná. Ze skutkových zjištění totiž jasně vyplynulo, že kroky realizované obviněnou a poškozenou v roce 2014 směřovaly k tomu, umožnit poškozené realizaci práva na bydlení, a to vytvořením skromnějšího domova v mobilheimu umístěném na pozemku obviněné. Nejednalo se tedy o jednání, na jehož základě by bylo umožněno poškozené mobilheim pouze navštěvovat a užívat jej pro rekreaci, či pouze přechodné ubytování, jak by tomu bylo tehdy, pokud by z okolností daných již při uzavření smlouvy bylo možno předpokládat, že poškozená je ubytována jinde či její pobyt v mobilheimu je časově omezen. Poškozená nadto mobilheim užívala k bydlení i navzdory postupně se zhoršujícím podmínkám a zhoršujícím se vztahům mezi její osobou na straně jedné a obviněnou a jejím partnerem na straně druhé, a to i v útrpných podmínkách bez dodávek elektrické energie (od 14. 2. 2022 po dobu cca jednoho roku) poté, co byla od těchto odpojena z rozhodnutí obviněné. Je tedy zcela zjevné, že poškozená neměla žádnou alternativní možnost uspokojení svých bytových potřeb než v objektu mobilheimu, který dlouhodobě fakticky užívala k trvalému bydlení na základě smlouvy s obviněnou a s jejím plným vědomím.

40. Promítne-li Nejvyšší soud shora připomenuté závěry své rozhodovací praxe do poměrů nyní projednávané trestní věci, pak je třeba konstatovat, že námitky obviněné jsou zjevně neopodstatněné a naopak právní posouzení jejího jednání soudy nižších stupňů jako přečinu neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 208 odst. 2 tr. zákoníku je zcela přiléhavé. Oba soudy nižších stupňů totiž zcela správně upozornily na všechny relevantní aspekty ústící v přesvědčivý závěr o tom, že pokud poškozená dlouhodobě trvale obývala jí vlastněný objekt mobilheimu umístěný na pozemku obviněné, přičemž mobilheim byl po technické stránce způsobilý až do dne 14. 2. 2022 uspokojovat celoročně bytové potřeby poškozené (byť s jistými omezeními, kterážto poškozená vnímala jako snesitelná), pak tyto relevantní aspekty ústí v přesvědčivý závěr o tom, že se způsobem využití jedná o dům. Za situace, kdy jej poškozená využívala k zajištění svých

bytových potřeb oprávněně na základě titulu, jenž jí svědčil ze smlouvy o výpůjčce uzavřené s obviněnou, je pak na místě jeho užívání chránit proti neoprávněnému bránění skutkovou podstatou vymezenou v § 208 odst. 2 tr. zákoníku.

41. Jde-li o skutečnost, že mobilheim nesplňuje podmínky pro trvalé bydlení z hlediska stavebních předpisů, pak je k danému nutno v prvé řadě konstatovat, že samotný účel stavby a otázka její kolaudace podle správního práva nemá na shora deklarované závěry žádný faktický vliv, když již soud prvního stupně v tomto směru přiléhavě upozornil na existenci dřívější judikatury Nejvyššího soudu, z níž vyplývá, že předmětem ochrany podle § 208 odst. 1 tr. zákoníku (tedy i § 208 odst. 2 tr. zákoníku) může být i dům nezkolaudovaný. Nejvyšší soud tedy ve shodě se těmito závěry může pouze zopakovat a zdůraznit, že objekty útoku podle správních předpisů a podle trestního práva jsou v daném případě rozdílné a povaha objektu využitelného k bydlení jako dům podle veřejného práva a stav, v jakém je zkolaudován, je toliko určitým vodítkem při zkoumání jeho způsobilosti užití jako domu z hlediska skutkové podstaty trestného činu podle § 208 odst. 2 tr. zákoníku. Zatímco smyslem úpravy ve stavebním zákoně je, aby stavby určené k trvalému bydlení splňovaly určité normy z hlediska bezpečnosti a ochrany zdraví osob, zvířat anebo životního prostředí, objektem trestného činu neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 208 odst. 2 tr. zákoníku je primárně ochrana výkonu práv spojených s jejich užíváním nebo dispozicí. Ochrana těchto práv se vztahuje na prostory, které uživatel drží k bydlení, tj. kde má svoji domácnost a své soukromí, přičemž rozhodným hlediskem je skutečnost, zda je ze stavebně technického hlediska možno stavbu k bydlení fakticky užívat a zda je k tomu účelu skutečně využívaná (k tomu srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 11. 2009, sp. zn. 6 Tdo 1355/2009). Oba soudy nižších stupňů přitom s ohledem na výše uvedené v rámci svých rozhodnutí pregnantně odůvodnily, proč považovaly předmětný mobilheim za dům, který slouží k uspokojování bytových potřeb poškozené, přičemž Nejvyšší soud se s jejich závěry plně ztotožňuje.

42. Pokud pak obviněná ve svém dovolání namítla, že ve stavebním řízení je v současné době rozhodováno o zákazu užití mobilheimu k trvalému bydlení, pak nejenže ze spisového materiálu nevyplynulo, že by již došlo k vydání takového pravomocného rozhodnutí, ale především by i v tomto případě bylo toto rozhodnutí s ohledem na výše uvedené zcela irelevantní. Takovýto zákaz by totiž nemohl být ze strany stavebního úřadu vysloven zpětně pro období od 14. 2. 2022 do 10. 2. 2023, v němž se obviněná dopustila jednání vymezeného ve skutkové větě odsuzujícího rozsudku okresního soudu.

43. V daném případě lze tedy shrnout, že poškozená oprávněně dlouhodobě užívala objekt mobilheimu umístěný na pozemku obviněné jako dům za účelem uspokojování svých bytových potřeb, přičemž obviněná jí v tomto užívání až po uplynutí doby cca 7 let začala v neúnosné míře bránit odpojením mobilheimu od dodávek elektrické energie, čímž poškozené znemožnila zejména takové elementární potřeby spojené s bydlením, jakými jsou např. svícení, vytápění, použití domácích spotřebičů a elektroniky či ohřev teplé vody. Tímto jednáním přitom obviněná navazovala na své předchozí pokusy, kterými se snažila docílit vystěhování poškozené či dosažení plateb souvisejících s užíváním obydlí poškozenou ve výši, na niž obviněná neměla nárok. Za daného stavu Nejvyšší soud plně souhlasí s úvahami soudů nižších soudů, pokud jednoznačně konstatovaly, že obviněná svým jednáním naplnila mimo jiné znaky skutkové podstaty podle § 208 odst. 2 tr. zákoníku, jelikož poškozené jako oprávněné osobě neoprávněně bránila v užívání domu. Námitky obviněné brojící proti těmto závěrům je tak na místě označit za zcela neopodstatněné. Na uvedeném pak ničeho nemění ani tvrzení obviněné, že po vydání odsuzujícího rozsudku soudem prvního stupně přistoupila k obnovení dodávek elektrické energie do mobilheimu poškozené, přičemž k této skutečnosti se podrobně dovolací soud vyjadřuje níže v rámci přezkumu rozhodnutí odvolacího soudu z podnětu dovolání nejvyššího státního zástupce.

44. Nad rámec výše uvedeného Nejvyšší soud ve shodě s judikaturou Ústavního soudu (srov. nález

Ústavního soudu ze dne 4. 5. 2006, sp. zn. I. ÚS 17/05) konstatuje, že obviněná ve svém dovolání brojí proti závěrům učiněným nalézacím soudem, čímž de facto uplatnila shora uvedený dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. ve spojení s dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř., a to v jeho druhé alternativě. Ta je dána tehdy, bylo-li rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., přestože byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. a) až l) tr. ř. Jelikož však Nejvyšší soud, jak je podrobně rozvedeno shora, v napadených rozhodnutích obou nižších soudů, popř. v jejich postupu v rámci řízení, které vydání těchto rozhodnutí předcházelo, neshledal porušení zákona v neprospěch obviněné ve smyslu jí souběžně uplatněného dovolacího důvodu, ani jiného důvodu dovolání uvedeného v § 265b odst. 1 písm. a) až l) tr. ř., nemohl být naplněn ani obviněnou výslovně neuplatněný (nicméně v jí podaném dovolání implicitně vyjádřený) dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř.

V.2
K dovolacím námitkám nejvyššího státního zástupce

V bodech 45 až 59 Nejvyšší soud vyložil své úvahy a závěry vztahující se k dovolání nejvyššího státního zástupce.

VI.
Závěr

60. Vzhledem k výše uvedenému dospěl Nejvyšší soud k závěru, že dovoláním obviněné napadenými rozhodnutími soudů nižších stupňů a jim předcházejícím postupem nedošlo k porušení zákona v neprospěch obviněné ve smyslu jí uplatněného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., ale ani žádného jiného z důvodů dovolání, jak jsou v zákoně taxativně zakotveny. Jelikož bylo tedy dovolání obviněné S. H. shledáno zjevně neopodstatněným, postupoval Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. a jí podané dovolání odmítl.

61. Naopak dovolání nejvyššího státního zástupce Nejvyšší soud na základě výše uvedených zjištění a závěrů shledal důvodným, pročež částečně zrušil napadený rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 13. 2. 2024, sp. zn. 13 To 21/2024, a to jednak ve výroku, jímž byl podle § 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 tr. ř. toliko ve výroku o trestu zrušen rozsudek Okresního soudu v Kladně ze dne 2. 11. 2023, sp. zn. 26 T 45/2023, a dále ve výroku, jímž bylo podle § 259 odst. 3 tr. ř. za podmínek § 46 odst. 1 tr. zákoníku rozhodnuto o upuštění od potrestání obviněné, jakož i všechna další rozhodnutí na oba výše uvedené zrušené výroky obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu (§ 265k odst. 1, 2 tr. ř.). Nejvyšší soud současně Krajskému soudu v Praze přikázal, aby danou věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl (§ 265l odst. 1 tr. ř.).

62. Úkolem Krajského soudu v Praze jako soudu druhého stupně, jemuž se předmětná věc vrací k dalšímu řízení, bude, a to při dodržení všech v úvahu přicházejících ustanovení trestního řádu a trestního zákoníku, jakož i s ohledem na výše uvedený právní názor dovolacího soudu, který je třeba respektovat (§ 265s odst. 1 tr. ř.), trestní věc obviněné S. H. znovu na podkladě jí podaného odvolání projednat v takovém rozsahu, aby mohl učinit zákonu odpovídající rozhodnutí, a to ve smyslu výše uvedených úvah Nejvyššího soudu, který se plně ztotožnil s dovoláním nejvyššího státního zástupce. Vzhledem k tomu, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu bylo zrušeno z podnětu dovolání podaného nejvyšším státním zástupcem v neprospěch obviněné, není odvolací soud povinen aplikovat ustanovení § 265s odst. 2 tr. ř., podle kterého nemůže v novém řízení (tj. oproti dovoláním napadenému rozsudku Krajského soudu v Praze) dojít ke změně rozhodnutí v neprospěch obviněné (zákaz reformace *in peius*).

63. O zrušení napadeného rozsudku odvolacího soudu a přikázání věci tomuto soudu k novému

projednání rozhodl Nejvyšší soud podle § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř. v neveřejném zasedání, neboť zjištěné vady nebylo možno odstranit ve veřejném zasedání. O odmítnutí dovolání obviněné pak bylo rozhodnuto v neveřejném zasedání v souladu s ustanovením § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř.